

SVJETSKA BANKA SJEMENA NA SVALBARDU (peti dio): Je li Hrvatska pripremljena za nestašicu hrane?

Share

☰ Kategorija: [Znanost](#)

🕒 Objavljeno: Četvrtak, 03 Kolovoz 2023 10:40

✍️ Piše: Lana Bunjevac (foto: Pal Hermansen)

U veljači ove godine, u sklopu 15. godišnjice postojanja **Svjetske banke sjemena**, na **Svalbard** je stigla i prva kolekcija sjemena iz **Hrvatske**. "Riječ je o 153 primke iz skupine žitarica i kukuruza i osam primki iz skupine povrća", naveli su u priopćenju iz Ministarstva poljoprivrede, te dodali da je time ispunjen jedan od ciljeva Nacionalnog programa očuvanja i održive uporabe biljnih genetskih izvora do 2027. godine, o kojem smo pisali u prvom nastavku. Pohranjene su ključne žitarice kao što su pšenica, ječam i kukuruz, te od povrća bob, matovilac, zelena salata i paprika.

Osim ovog "egzistencijalnog zaloga", kako se **Hrvatska** još priprema za budućnost i eventualne nestašice hrane? Srećom, priroda je još uvijek bogata prirodnim sirovinama za ljudsku prehranu: u prirodi postoji oko 300 tisuća biljnih vrsta, čovjek u prehrani upotrebljava oko 300 vrsta, a glavninu hrane u modernom društvu čini samo 20-ak vrsta. No, mnoge zemlje u proizvodnji hrane nisu samodostatne, a rat u **Ukrajini** uzrokovao je nesigurnost u opskrbi te strah zbog moguće nestašice hrane i natjerao većinu država da propitaju stanje svojih robnih zaliha te krenu u njihovo obnavljanje, posebno kad su u pitanju osnovne prehrambene namirnice.

Robne zalihe jedan su od načina zaštite u kriznim vremenima, a uslijed elementarnih nepogoda koje Hrvatsku pogađaju posljednjih godina - potresi, požari, poplave i oluje - koristimo ih sve učestalije. Po službenoj definiciji, robne zalihe postoje u svrhu osiguranja opskrbe stanovništva u slučaju poremećaja na tržištu određenih proizvoda, u slučaju elementarnih nepogoda i ratnog stanja, a mogu se koristiti i za upućivanje žurne pomoći drugim državama. Mjerilo robnih rezervi su dani potrošnje, a financirane su iz proračuna, ali i iz zakupnine skladišta i najma opreme, prodaje rezervi i viškova iz prethodnih godina.

f
No• Sv
Sv
Hr
hr:• Sv
Sv
Uj
Ba• Sv
Sv
su• Sv
Sv
Dr
Hr• Sv
Sv
ba

f

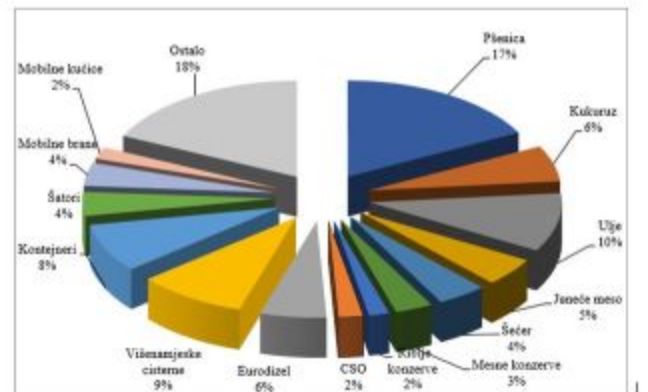
Kada se spomenu robne zalihe, prvo na što se obično pomisli su poljoprivredni proizvodi. Novi zakon iz prosinca 2022. određuje da robne zalihe čine osnovni poljoprivredni, prehrambeni i neprehrambeni proizvodi te kao novina osnovni lijekovi, cjepiva, protuotrovi i sanitetski i potrošni medicinski materijal. Robnim zalihama upravlja **Ravnateljstvo za robne zalihe** koje je pod ingerencijom Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, a na čelu mu je ravnateljica **Anja Bagarić**. Popis robe koja ulazi u zalihe određuje se bilancom strateških robnih zaliha, čiju reviziju svake godine Ministarstvo predlaže Vladi.

U lipnju ove godine Ravnateljstvo je podnijelo Izvješće o stanju i upravljanju robnim zalihama za 2022. godinu, iz kojeg je vidljivo da se značajno povećala količina niza proizvoda, kao i vrijednost robnih zaliha. Godišnji popis roba strateških robnih zaliha obavljen je u razdoblju od 14. studenog do 31. prosinca 2022. na ukupno 272 lokacije. Zbog sigurnosti, lokacije na kojima se skladišti roba su tajne, a tijekom godine redovito se rade - ili bi se barem trebali raditi - nadzori i provjere stanja robe i uvjeta smještaja. Provjera stanja robnih rezervi je nužna, jer znalo se događati da robne rezerve na papiru postoje, a u skladištima nema roba, kao što je to bio slučaj u poznatoj "**aferi Đakovština**" iz 2010. godine, kada je utvrđeno da je iz silosa u kojem su se čuvale zalihe žita i uljarica nestalo gotovo 29 milijuna kilograma robe.

Sveukupna vrijednost roba robnih zaliha na dan 31. prosinca 2022. bila je za 16,58 posto viša nego u 2021. godini, iako su rashodi i izdaci u odnosu na 2021. bili veći zbog troškova prihvata i zbrinjavanja izbjeglog stanovništva Ukrajine.

Na dan 31. prosinca 2022. stanje u zalihama bilo je sljedeće: 58.244 tona pšenice, 26.468 tona kukuruza, 39 tona riže, 4910 tone ječma i

Vrijednosna struktura strateških robnih zaliha po vrstama proizvoda

Proizvodi u robnim zaliham

6 tona tjestenine, zatim 1014 tona junećeg mesa, 805 tona svinjskog mesa, 20 tona topljenog i 56 tona polutvrdog sira, 250 tisuća litara trajnog mlijeka, 12 tona mlijeka u prahu, 4.018.446 litara ulja, 5788 tona šećera, 484 tona kuhinjske soli i 600 kg vegete, te 148 tona konzerviranog povrća, 31 tona džema i voćnih namaza, 420 kg juha u vrećici i 24 tona jaja u prahu. Tu su još i 289.104 komada cjelodnevni suhi obroci, dvije tona dječje hrane te 90.721 litara vode za piće.

Polovicu robnih zaliha čine prehrambeni, a polovicu neprehrambeni proizvodi, no kako se ovdje bavimo isključivo hranom, tek ćemo spomenuti da se u rezervama nalaze još kreveti i madraci, kontejneri, naftni derivati, cisterne, agregati i pumpe za vodu, deterdženti i osnovni higijenski proizvodi, šatori, oprema za zaštitu od poplava, sredstava za asanaciju te, po novome, zaštitna medicinska oprema.

f

Usporede li se podaci o zaliham iz travnja i prosinca 2022., vidljivo je da su povećane količine niza proizvoda, poput pšenice, ječma, ulja i svinjskog mesa, a obnovljene su i rezerve kukuruza i šećera. Najveću vrijednost robnih zaliha čini pšenica u iznosu od 17 posto, a od prehrambenih proizvoda slijede ulje sa 10 posto, kukuruz sa 6 posto, juneće meso s 5 posto, šećer sa 4 posto, mesne konzerve s 3 posto i riblje konzerve s 2 posto udjela.

Hrvatska proizvodi dovoljne količine žitarica, čak i više nego što su domaće potrebe (izvozimo oko 60 posto proizvodnje), kao i uljarica i u tom segmentu ne ovisi o uvozu iz **Rusije i Ukrajine**, ali nije samodostatna u proizvodnji svinjetine, junetine, teletine, peradi te voća i povrća.

Prema izvještaju UN-a, broj gladnih ljudi u svijetu zbog pandemije COVID-19 i rata u Ukrajini porastao je za 122 milijuna u odnosu na 2019. godinu. **Máximo Torero Cullen**, glavni ekonomist **FAO-a**, upozorio je da će tijekom vremena na razinu gladi ozbiljan utjecaj imati i klimatske promjene, pa se postavlja pitanje hoće li klimatska kriza uskoro postati i kriza hrane? **Europska unija** nije ugrožena nestašicama hrane, no sve češća suša dovodi do presušivanja pojedinih rijeka, što je bio slučaj lani s rijekom **Po**, najplodnijem područjem u Italiji koje daje trećinu ukupne poljoprivredne proizvodnje te zemlje. **Hrvatska** je na prvom mjestu u **Europi** po zaliham pitke vode po broju stanovnika, no prisjetimo se da su prošlo ljeto na području **Istre** zbog suše čitavih mjesec dana na snazi bile redukcije vode.

A kako druge europske zemlje stoje po pitanju organiziranosti i spremnosti na nestašice hrane?

U **Njemačkoj** vlasti potiču građane da imaju spremne i osobne zalihe hrane za barem deset dana, dok u **Austriji** specijalizirani dućan civilne zaštite prodaje razne potrepštine za preživljavanje, kao što su sigurnosna torba za skladištenje namirnica ili mjesečne zalihe već gotovih jela.

Iako **Švicarska** već gotovo dva stoljeća nije vodila ratove, u toj se zemlji robne rezerve shvaćaju iznimno ozbiljno, jer u kolektivnoj memoriji građana još su živa sjećanja na razdoblja nestašica tijekom **Drugog svjetskog rata** kada su stanovnici na javnim površinama gradova sadili krumpir. Troškove skladištenja snose svi građani **Švicarske**, no oni su na prvu nevidljivi jer se dodaju potrošačkim cijenama pa tako svaki stanovnik za obavezne zalihe godišnje izdvoji oko 15 franaka. I dok se kod nas na popisu strateških robnih zaliha nalazi Vegeta, u švicarskim robnim zalihama neizostavna je - kava. Unatoč tome što nema pravu nutritivnu vrijednost, kava pospješuje produktivnost i pomaže u stresnim situacijama - što krize i nestašice svakako jesu - i zato, zaključili su Švicarci, ostaje do daljnjega obavezan dio kriznih zaliha.

Sadnja krumpira na javnim površinama u Bernu tijekom Drugog svjetskog rata (foto: SBB historic)

f

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije

Share

© 2021. by znaor.com

- [Uvjeti i pravila](#)
- [Politika privatnosti](#)
- [Politika kolačića](#)
- [Marketing](#)
- [Kontakt / Impressum](#)
- [SiteMap](#)
- [Login](#)
- [O nama](#)

loading